



Erken Çocukluk  
Döneminde Gelişimsel  
Gerilik/Yetersizlik Tanılı  
Çocukların Ebeveynlerine  
Yönelik Çevrim içi Evde  
Destek Programının  
Tasarlanması ve  
Uygulanması

# PROJE EV-DES

## DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU

*Dilin bir bileşeninde ya da birden fazla bileşeninde (içerik, biçim, kullanım) meydana gelen sorunlara (gecikme, yetersizlik, sapma) dil bozukluğu adı verilir.*

### İlk sözcüklerden önce de iletişim kurarız...

Çocuklar ilk sözcüklerini üretmeden önce de iletişim kurarlar. Bu ilk iletişim konuşarak değil ağlayarak olur. Bebekler zamanla ihtiyaçlarına göre ağlamalarını çeşitlendirmeye başlarlar. Zamanla ağlama azalmaya başlar ve yerine bakış, ses çıkarma, işaret etme ve ilk sözcükler geçmeye başlar. Zamanla çocuk bu iletişim araçlarını iletişimi kuvvetlendirmek için farklı kombinasyonlarla da kullanmaya başlar örneğin ses çıkararak işaret etme, bir şeyler anlatmaya çalışırken el-kol kullanma gibi...

### Çocuklar farklı amaçlarla iletişim kurarlar:

**Davranış düzenleme:** Çocuklar önce isteme ve reddetme amacıyla iletişim kurarlar. İletişim kurarken başkalarının davranışlarını dolayısıyla çevrelerini kontrol edebildiklerini fark ederler. Böylelikle reddetme: işaret (başını iki yana sallama, eliyle itme işareti), ses (-ıh), sözcük (hayır, olmaz) ya da isteme: işaret (elini uzatarak avucunu açıp kapama) sözcük (ver) gibi amaçlarla ilk gelişimsel araçları kullanmaya başlarlar.

**Sosyal etkileşim:** Çocuklar ilgi çekmek, etkileşime girmek isterler. Dil, etkileşim kurmak için kullanılan en güçlü araçtır. Çocuklar mevcut oyunun devam etmesini, üzerlerindeki ilginin sürmesini istediklerinde iletişim kurarlar. Örneğin onunla oynarken telefon çalar ve siz konuşmaya dalarsanız size sesle, sözcükle seslenerek etkileşimin devamını talep ederler.

**Ortak dikkat:** Çocuklar yaşları ilerledikçe karşısındaki kişinin başlattığı iletişime yanıt verirler yani onun gösterdiği yöne/yere doğru bakarlar ve yetişkinin ilgisini paylaşırlar. Benzer şekilde kendileri de kendi ilgilerini bakışlarıyla, çoğu zaman işaret parmaklarıyla göstererek başka kişilerle paylaşırlar. Ortak dikkatte çocuk dikkatini iletişim partneriyle birlikte üçüncü bir obje üzerinde odaklar. Bu süreçte çocuk, dikkatini karşındaki kişi ve nesne arasında koordineli olarak değiştirebilmelidir. Yani sadece üçüncü objeye bakmamalı aynı zamanda karşısındaki kişiye de bakarak anlam paylaşımı yapabilmelidir.

**NOT: Ortak dikkat 12 ay civarında gelişmeye başlasa da tam manasıyla sergilenmesi 18 ay civarı olur.**

Dil Gelişim Evreleri		
Evreler	Tipik gelişim	Tanım
1.Evre	0-12 ay	Söz öncesi iletişim
2.Evre	12-24 ay	Sözcük öğrenme
3.Evre	24 ay- 5yaş	Kural öğrenme
4.Evre	5 yaş - ergenlik	Sesbilgisel farkındalık ve okur-yazarlık

(Bleile 2004 akt. Topbaş)

### Kaynaklar

- Damico, J.S., Müller, N., Ball, M.J.(2010). The Handbook of Language and Speech Disorders. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Diken, Ö. (2017). İletişim ve Alternatif İletişim Sistemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Topbaş, S. (2001). Çocukta dil ve kavram gelişimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF.

*Bu proje "Proje EV-DES: Erken Çocukluk Döneminde Gelişimsel Gerilik/Yetersizlik Tanılı Çocukların Ebeveynlerine Yönelik Çevrim içi Evde Destek Programının Tasarlanması ve Uygulanması" adı ve 120K170 proje numarası ile TÜBİTAK 1001 COVID-19 özel çağrılı program kapsamında 1 Temmuz - 31 Aralık 2020 süresince desteklenmektedir.*

